

A só

(Benedek Elek I.)

Volt egyszer egy öreg király, s annak három szép leánya. A fél lába már koporsóban volt a királynak, szeretne volna mind a három leányát férjhez adni. Hiszen az nem is lett volna nehéz, mert három országa volt, mind a három leányára jutott hát egy-egy ország. Hanem amiképpen nincs három egyforma alma, azonképpen a három ország sem volt egyforma. Azt mondta hát egyszer a király a leányainak, hogy annak adja a legszebbik országát, amelyik őt a legjobban szereti.

Sorba kérdezte a leányokat, kezdette a legidősebbiken:

– Felelj nekem, édes leányom, hogy szeretsz engem?

– Mint a galamb a tiszta búzát – mondá a leány.

– Hát te, édes lányom? – kérdezte a középsőt.

– Én úgy, édesapám, mint forró meleg nyárban a szellőt.

– Na, most téged kérdezlek – fordult a legkisebbikhez –, mondd, hogy szeretsz?

– Úgy, édesapám, ahogy az emberek a sót! – felelt a kicsi királykisasszony.

– Mit beszélsz, te haszontalan lélek – förmedt rá a király –, kitakarodj az udvaromból, de még az országomból is! Ne is lássalak, ha csak ennyire szeretsz!

Hiába sírt, könnyörgött a királykisasszony, hiába magyarázta, hogy az emberek így meg úgy szeretik a sót – nem volt pardon s grácia: világga kellett, hogy menjen a kicsi királykisasszony.

Elindult keserves sírás közt a kicsi királykisasszony, s betévedt egy regeteg erdőbe. Onnét nem is tudott kivergelődni, szállást vert egy odvas fában, s ki-kijárt az erdőbe, szedett epret, málnát, szedret, mogyorót, s amit csak talált, úgy éldegélt egymagában.

Egyszer, mikor már egy esztendő is eltelt volt, arra vetődött a szomszéd királyfi, s ez megpillantotta a királykisasszonyt a málnabokrok közt. De a királykisasszony is észrevette a királyfit, s nagy ijedten beszaladt a fa odvába.

Utánamegy a királyfi, s beszél:

– Ki van itt?

A királykisasszony meghúzódott az odúban, reszketett, mint a nyárfalevél, s egy szó nem sok, annyit sem szólt.

Újra kérdi a királyfi:

– Hé! Ki van itt? Ember-e vagy ördög? Ha ember: jöjjön ki, ha ördög: menjen a pokol fenekére!

A királykisasszony most sem mert szólni.

Harmadszor is kérdi a királyfi:

– Hé! Ki van itt? Szóljon! Ember-e vagy ördög, mert mindjárt bélövköl!

De már erre megijedt szörnyen a királykisasszony, s kibújt a fa odvából nagy szipogva-szepegve. Rongyos, piszkos volt a ruhája, szégyellte magát erősen, s keserves könnyhullatás közt mondta el a királyfinak, hogy ki s mi ő. Megtetszett a királyfinak a királykisasszony, mert akármilyen rongyos volt, akármilyen piszkos volt a ruhája, szép volt, kellemetes volt az arca. Szép gyöngén megfogta a kezét, hazavezette a palotájába, ott felöltöztette drága aranyos, gyémántos ruhába, s két hetet sem várt, de még egyet sem, azt gondolom, hogy még egy napot sem, de talán még egy órát sem: papot hívatott, megesküdtek, s csaptak akkora lakodalmat, hogy no ... ki tudná azt megmondani, hogy mekkorát.

Telt-múlt az idő, a fiatal pár nagy békességben élt, úgy szerették egymást, mint két galamb. Mondta egyszer a király:

– Na, feleség, én akkor, mikor először megláttalak, nem is igen firtattam, hogy mért kergetett el az apád. Mondd meg nekem a tiszta valóságot!

– Lelkem, uram – mondja a királyné –, én másként most sem mondhatom, mint ahogy akkor mondtam. Azt kérdezte az édesapám, hogy' szeretem őt, s én azt feleltem: mint az emberek a sót.

– Jól van – mondja a király –, majd csinálok én valamit, tudom, visszafordul az édesapád szíve.

Hogy s mint fordítja vissza, arról semmit sem szólt a feleségének, hanem csak befordult a másik szobába, levelet írt az öreg királynak, s abban meghívta délebedre. Hát el is ment a levél másnap, s harmadnap jött az öreg király hatlovas hintón. Fölvezette a fiatal király az öreg királyt a palotába, a palotának a legszebb szobájába, ottan már meg volt terítve az asztal két személyre. Leülnek az asztalhoz, hordják az inasok a fáinnál fáinabb ételeket, de hogy szavamat össze ne keverjem, a fiatal király megparancsolta volt, hogy az öreg király számára minden ételt külön főzzenek, süssenek, s abba sót ne tegyenek.

No, ez volt csak az ebéd! Megkóstolta az öreg király a levest, merít belőle egy kanállal, kettővel, de le is tette mindjárt a kanalat, nem tudta megenni a levest, olyan sótalan volt. Gondolta magában az öreg király: ebből bizony ki-felejtették a sót, de a sóban főttben (főtt marhahús) majd csak lesz. Nem volt abban annyi sem, mint egy mákszem. Hordták a pecsenyéket szép sorjában, de vissza is vihették, mert a vén király csak megnyalintotta, s belé sem harapott, olyan cudar sótalan, ízetlen volt mind a sok drága pecsenye.

De már ezt nem állhatta szó nélkül az öreg király.

– Hallod-e, öcsém, hát miféle szakácsod van néked, hogy só nélkül süt-főz?

– Sóval süt-főz az máskor mindég, felséges bátyámuram, de én azt hallottam, hogy bátyámuram nem szereti a sót, megparancsoltam hát, hogy fejét vétetem, ha egy mákszem sót is tesz az ételekbe.

– No, öcsém, azt ugyancsak rosszul tevéd, mert én erősen szeretem a sót. Kitől hallottad, hogy nem szeretem?

– Én bizony éppen a kigyelmed leányától, felséges bátyámuram – mondá a fiatal király.

Abban a szempillantásban megnyílék az ajtó, belépett a királyné, az öreg király legkisebbik leánya.

Hej, Istenem, örült az öreg király! Mert még akkor megbánta volt szívéből, hogy elkergette a leányát, s azóta ország-világszerte kerestette mindenfelé. Bezzeg, hogy most a legkisebbik leányának adta legnagyobbik országát. A fiatal király mindjárt kezére vette ezt az országot is, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.